

Motion till riksdagen

1989/90:A412

av Olof Johansson m.fl. (c)

Landsbygdens utveckling

Sammanfattning

Landsbygdens utveckling och överlevnad är avgörande för hela Sveriges framtid. Landsbygden rymmer naturresurser, miljövärden och kulturvärden av stor betydelse för hela folket. Dessa värden måste förvaltas, tillvaratas och vårdas för framtida generationer. Landsbygden måste därför utvecklas till gagn för hela Sveriges befolkning. Målsättningen för landsbygdspolitikerna måste vara att "Hela Sverige skall leva".

I motionen föreslås att ett åtgärdsprogram för att utveckla landsbygden upprättas. Åtgärdsprogrammet innebär bl.a. följande:

- * Ett särskilt landsbygdsutvecklingsanslag införs för att främja landsbygdens utveckling om minst 750 milj. kr.
- * Ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av allmänna grusvägar upprättas.
- * Anslag till beläggning av grusvägar ökas med 1 000 milj. kr.
- * Ett öre/kWh av vinsterna från vattenkraften skall återföras till de regioner där vattenkraftselen produceras. Detta ger dessa regioner ett årligt tillskott på 600 – 700 milj. kr.
- * En kraftig förbättring av den kommunala skatteutjämningen. Målsättningen skall vara att kommunalskatten skall spegla den kommunala effektiviteten och serviceutbudet, inte invånarnas inkomstnivå.
- * Ett stimulansbidrag om 80 000 kr/lägenhet till byggande av smålägenheter på landsbygd och i småorter införs som ger ungdomar bättre möjligheter att bo och forma sina liv på landsbygden och i småorter. Målsättningen är att 1 000 lägenheter skall byggas på landsbygden och i dess småorter under nästa år.
- * Ingen offentlig service på landsbygden får dras in utan att alternativ nogga prövats.
- * Beslutet om folkbokföringen rivs upp och ansvaret för folkbokföringen återförs till Svenska kyrkan.
- * Ökat stöd till lantbruksnäringen för omställning och miljöförbättringar med syftet att garantera rimlig lönsamhet för jordbruk i skogs- och mellanbygder.

- * Ökat stöd till kommersiell service på landsbygden innebärande bl.a. satsningar på lanthandeln.
- * Insatser för utbildning, forskning och breddat kultur- och föreningsliv och inrättande av "Landsbygdens forskningsråd".
- * En konsekvensanalys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för landsbygdsbefolkningen.
- * Skattebefrielse på alla biobränslen.
- * Höjt avdrag till 15 kr/mil för arbetsresor.

Inledning

Bakgrund

Förändringarna i samhällsstrukturen och Sveriges omvandling från ett agrarsamhälle till ett industrisamhälle under det senaste seklet har bl.a. inneburit en omfattande flyttning från landsbygden till tätorter och städer. Industrialiseringsprocessen har emellertid för såväl Sverige som andra industriländer medfört ökad materiell standard för de enskilda människorna. Samhället har tillförts ekonomiska resurser för angelägna reformer på olika områden. Målsättningen med dessa reformer har bl.a. varit att skapa en likvärdig ekonomiskt trygg tillvaro och ett större inflytande över den egna livssituationen för de enskilda människorna. Samhället har vidare fått resurser till en förbättrad offentlig service.

Parallellt med industrialiseringsprocessen har en riksdagsmajoritet mot centerns bestämda vilja fört en koncentrationsinriktad politik. Detta har bl.a. medfört en allt starkare befolkningskoncentration. Denna utveckling har varit särskilt markant under 1960- och 1980-talen och befrämjats av många koncentrationsdrivande politiska beslut. Med t.ex. särskilda administrativa regleringar har också utvecklingen på landsbygden direkt förhindrats.

Centerns syn

Centerpartiet har i sitt politiska arbete hårt kritiserat den koncentrationspolitik som förts och föreslagit åtgärder för att lindra dess ekonomiska och sociala verkningar. Enligt vår mening tillgodoses kravet på en allsidig välfärd innefattande såväl goda ekonomiska levnadsbetingelser som en god livsmiljö bäst i ett decentraliserat samhälle. En balanserad utveckling är till fördel för såväl landsbygd som stadsbygd, inte minst storstäderna.

Centern tror på den enskilda människans initiativförmåga, kreativitet, förmåga och vilja att ta ansvar och fatta självständiga beslut samt vilja till solidaritet.

Produktionsförutsättningar i form av mänskligt kunnande, samhällsinvesteringar och råvarutillgångar måste tas tillvara över hela landet. Det finns ett nära samband mellan ekonomisk utveckling och en bevarad ekologisk balans. En politik som inte tar hänsyn till kravet på en god miljö leder ofelbart till miljöskador som inte kan åtgärdas och därmed även till stora ekonomiska förluster för samhället.

En viktig del i en politik för en decentralistisk utveckling och en bra miljö är insatser för att utveckla landsbygden. En levande landsbygd med ett vitalt och differentierat näringsliv, fungerande service och ett öppet landskap m.m. har stor betydelse för långt fler än dem som är direkt engagerade i de areella näringarna. Det gäller alla som är bosatta på landsbygden och i dess tätorter men även för de större tätorternas befolkning.

Landsbygdens utveckling och överlevnad är avgörande för hela Sveriges framtid. Landsbygden rymmer naturresurser, miljövärden och kulturvärden av avgörande betydelse för hela folket. Dessa värden måste förvaltas, tillvaratas och vårdas för framtida generationer. Landsbygden måste därför utvecklas till gagn för hela Sveriges befolkning.

Det krävs mot denna bakgrund enligt vår mening ett åtgärdsprogram som främjar en positiv utveckling och tar till vara de möjligheter landsbygden erbjuder. Riksdagen bör enligt vår mening ta initiativ till att ett sådant program upprättas.

I föreliggande motion redovisar vi de principiella förutsättningar som enligt vår mening bör ligga till grund för ett sådant åtgärdsprogram. Det krävs såväl infrastrukturella insatser som företagsinriktade och individinriktade åtgärder om den nuvarande utvecklingen mot en allt större koncentration av både befolkning och näringsliv skall brytas och vändas i sin motsats.

En medveten planering och samordning inom och mellan olika samhällssektorer behövs. Det krävs också en helhetssyn från såväl beslutande politiska organ som statliga verk och myndigheter på central, regional och lokal nivå på planeringen av infrastruktur, bebyggelse, service m.m.

Konkreta politiska beslut måste ta sikte på att skapa förutsättningar för en mer balanserad befolkningsutveckling i landet som helhet. Vid sidan av generella åtgärder som syftar till att skapa en bättre regional balans krävs riktade insatser i avsikt att rusta upp och utveckla landsbygdens basfunktioner. En levande landsbygd förutsätter bra kommunikationer, närhet till skolor, en fungerande service m.m. Målsättningen måste vara att "Hela Sverige ska leva".

Befolkningsutvecklingen

Utvecklingen har således inneburit en allt starkare koncentration av befolkningen till storstäder och universitetsorter på bekostnad av landsbygden och dess tätorter. Detta har bl. a. inneburit en starkt snedvriden åldersstruktur i många avfolkningskommuner. Befolkningsomflyttningen har även medfört en alltmer ensidig könsfördelning beroende på att unga kvinnor av bl. a. arbetsmarknadsskäl tvingas flytta.

Under 1970-talet vände utvecklingen under några år och landsbygden fick som helhet en omfattande återflyttning av tidigare utflyttade och en omfattande nyinflyttning. Detta var uttryck för en reaktion mot koncentration och dålig boendemiljö i storstäderna och en vision om en bättre livsmiljö.

Utvecklingen var inte enbart begränsad till tätortsnära landsbygdsområden utan gällde hela landet. 1980 hade t.o.m. skogslänens glesbygdskommuner ett inflyttningsnetto på drygt 1 000 personer. Utvecklingen stöddes av de dåvarande centerledda regeringarna och för första gången fick Sverige under

dessa år en regeringspolitik som försökte främja en utveckling i hela landet bl.a. genom omfattande satsningar på småföretagsamhet, en ny jordbrukspolitik och inrättande av utvecklingsfonderna.

Avsaknaden av en offensiv närings- och regionalpolitik efter regeringsskiftet 1982 medförde emellertid att den positiva trenden bröts. Ett bottenläge nåddes omkring mitten av 1980-talet. Flyttningsbalansen blev återigen negativ för glesbygden. De tidigare nämnda kommunerna i skogslänen förlorade t.ex. 1985 netto 1 600 utflyttare. Utvecklingen påskyndades av den tredje vägens socialdemokratiska ekonomiska politik, vilken innebar en prioritering av storföretag och stora orter med starkt koncentrationsdrivande effekter som följd.

Den negativa utvecklingen på landsbygden under 80-talet har i viss mån kommit i skymundan av den positiva utvecklingen för enstaka centra och vissa orter i skogslänen. Exempelvis har nästan hela Västerbottens län haft en negativ utveckling medan Umeå har haft en kraftig tillväxt, vilket sammantaget resulterat i en befolkningsökning för länet som helhet. Enligt regeringens syn är då Västerbotten ett län i "balans" trots de betydande inomregionala skillnader som råder i länet.

I tätortsnära landsbygdsområden har också på många håll en positiv befolkningsutveckling fortsatt, vilket även "förgyller" statistiken för glesbygden som helhet. Det finns idag en "urbaniserad landsbygd", d.v.s. områden där de flesta pendlar till arbeten på andra orter och endast en liten del av befolkningen får sin utkomst inom de landsbygdsområden de är bosatta.

Även om under de senaste åren ett antal kommuner och kommundelar återigen kunnat uppvisa en nettoinflyttning är koncentrationstendenserna i samhället starka. Den positiva flyttningsstatistiken bygger på ett mycket bräckligt underlag. Flyttningsnettot skulle ha varit betydligt sämre om regeringens koncentrationsinriktade politik inte motverkats av det omfattande lokala utvecklingsarbete som startats på många småorter av både enskilda och kommuner. Befolkningsstatistiken har under de två senaste åren även påverkats av att flyktingar i betydande omfattning placerats i mindre kommuner.

– Befolkningskoncentrationens effekter

För storstäderna har den pågående befolkningskoncentrationen inneburit försämrad social- och naturmiljö, kommunikationsproblem och dyrt boende. Svårigheterna att få barnomsorg, äldreomsorg, skolutbildning m.m. att fungera tillfredsställande är stora. Påfrestningarna på den kommunala ekonomin blir allt större bl.a. genom att kraven på nyinvesteringar i infrastrukturen ökar.

För landsbygden och dess tätorter har befolkningsunderlaget kraftigt minskat. Stora svårigheter har uppstått på grund av det vikande befolkningsunderlaget att kunna upprätthålla nödvändig offentlig och privat service. Landsbygden och dess tätorter har fått en kraftigt minskad andel av investeringar för underhåll och upprustning av infrastruktur, försämrad arbetsmarknad, minskat bostadsbyggande m.m.

Utvecklingen har vidare skapat betydande skillnader i ekonomiska livsbe-

tingelser för de enskilda beroende på om man arbetar och bor på landsbygden eller i en stor stad. Utvecklingen har främst gynnat dem som i spekulationsssyfte kunnat utnyttja exempelvis den bristsituation som finns på bostads- och hyresmarknaden i koncentrationsorterna.

Regeringspolitiken missgynnar landsbygden

Utvecklingen efter regeringsskiftet 1982 har medfört en allt kraftigare regional och inomregional obalans. Landsbygdens problem och framtidsfrågor har behandlats mycket styvmoderligt i samhällsarbetet. Mycket lite hänsyn har tagits till de speciella förhållanden som råder på landsbygden. I t.ex. den närings-, bostads-, trafik- eller utbildningspolitiska planeringen negligeras nästan helt behovet av en positiv utveckling på landsbygden. Den socialdemokratiska politiken har i hög utsträckning haft udden riktad mot landsbygden och de mindre kommunerna.

Exempel på beslut initierade av den socialdemokratiska regeringen som motverkar en positiv landsbygdutveckling är bl.a. följande:

- Slopats stöd till investeringar i alternativa energikällor
- Stora neddragningar av anslagen till länsvägnätet
- Minskat stöd till enskilda vägar
- Höjd kilometerskatt och höjd bensinskatt
- Indraget stöd till den kollektiva landsbygdstrafiken
- Flyttningen av ansvaret för folkbokföringen från Svenska Kyrkan till de lokala skattemyndigheterna
- Slopats syssetsättningssstöd i stödområde C
- Försämrade skatteutjämning för utsatta kommuner.

Det finns tiotals exempel på regeringsbeslut som motverkar landsbygd och småorter. Däremot är de beslut som syftar till att främja landsbygdens och de små orterna mycket få. Regeringens koncentrationsinriktade politik har också fått genomslag i de statliga verkens agerande. Posten, televerket, SJ, m.fl. har genomfört försämringar av servicen för landsbygdens folk. I årets budgetproposition framhåller föredraganden också bl.a. televerkets insatser för glesbygden och modernisering av det allmänna telenätet måste avvägas mot "verkets marknadsförutsättningar på andra områden". Företagen har också klart kunnat konstatera att den socialdemokratiska regeringen fört en koncentrationsinriktad politik och anpassat sin verksamhet efter detta.

- Skatteomläggningen 1990

Överenskommelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet hösten 1989 om finansieringen av den pågående skatteomläggningen innebär, att landsbygden och dess småorter drabbas särskilt hårt. Framför allt införande av moms på energi, med bl.a. kraftigt ökat bensinpris och försämrade konkurrensförhållanden för biobränslen, drabbar hårt landsbygdens folk. Även införandet av den s.k. hotell- och restaurangmomsen utgör ett kraftigt hot mot turistnäringen, vilket kan innebära svåra ekonomiska påfrestningar för företag i t.ex. fjälltrakterna och i övrig glesbygd. Även besluten om nominellt oförändrade reseavdrag och sänkning av rätten till avdrag för resor i tjäns-

ten från 20 kr/mil till 12 kr/mil innebär kraftiga fördyringar för de boende på landsbygden. De sammantagna effekterna av skatteomläggningen medför att möjligheterna att vara bosatt på landsbygden kraftigt försämras. Skarp kritik har också riktats mot skatteomläggningen av bl.a. detta skäl.

Landsbygdkampanjen – "Hela Sverige skall leva"

Under år 1989 avslutades den av Europarådet initierade s.k. landsbygdkampanjen. Kampanjen syftade till att försöka vända den negativa utvecklingen för landsbygden i Europas länder.

En av de viktigaste effekterna av landsbygdkampanjen är att idéer och förslag till många utvecklingsprojekt tagits fram av landsbygdens folk. Det är av avgörande betydelse för en positiv utveckling att människors engagemang tas till vara omgående. Detta har inte skett. Det är därför nödvändigt att de krav och förslag till åtgärder som framkommit genom kampanjen nu leder till omedelbara insatser från samhällets sida.

Många förslag från bygdekommittéerna och landsbygdsriksdagen rör möjligheterna att utveckla landsbygdens näringsliv. De gäller bl.a. insatser för att underlätta småföretagsamhetens villkor samt åtgärder som syftar till att slå vakt om landsbygdens basnäringar. Kritiken mot förslag till förändringar i beskattningen som anses missgynna landsbygden, t.ex. höjd bensinskatt, är kompakt.

Vikten av olika typer av stöd för att bibehålla och upprätta servicefunktioner, bevarat kulturlandskap, utvecklat kulturliv, förenklad offentlig administration m.m. är andra exempel på förslag som framförs. Det bör slutligen understrykas att man genomgående betonar nödvändigheten av en levande landsbygd som ett led i strävandena att motverka miljöförstöringen och skapa förutsättningar för god livsmiljö i både storstad och glesbygd.

Över 300 förslag från landsbygdkampanjen överlämnades till företrädare för de politiska partierna vid en landsbygdsdag som anordnades på Skansen sommaren 1988. Inget av förslagen har föranlett någon åtgärd från regeringens sida.

Den dåvarande industriministern konstaterade "att 35 000 människor har deltagit i studiecirklar, vars syfte är att ta fram lokala handlingsplaner och utvecklingsprojekt. Uppemot 150 000 människor har varit med i lokala utvecklingsgrupper. Uppemot 800 bygdekommittéer har anslutit sig till den Nationella Folk rörelsekommittén."

Industriministern underströk vidare att "Hela Sverige ska leva-kampanjen är den största mobiliseringsrörelsen någonsin på den svenska landsbygden. Nu måste vi också se till att den kraften hålls vid liv också i framtiden".

– Regionalpolitiska kommittén

Den enda konkreta åtgärd från regeringens sida som industriministern aviserade i sitt tal på Skansen var att förslagen från landsbygdkampanjen skulle överlämnas till den regionalpolitiska utredningen.

Den regionalpolitiska kommittén har sedermera avslutat sitt arbete utan att den utlovade seriösa beredningen av förslagen genomförts. Analysen beträffande landsbygdens problem och utvecklingsmöjligheter är bristfällig

och förslagen till åtgärder från majoriteten i utredningen är försumbara. Detta förhållande har skarpt kritiserats i en omfattande reservation från centerpartets representant i utredningen. Utredningens majoritetsförslag riskerar – om det genomförs – kraftigt försämra möjligheterna till en positiv utveckling för landsbygden och dess tätorter.

– Särskild landsbygdsdebatt

Regeringens bristande intresse för landsbygdsfrågorna bekräftades också av den kritik som riktades mot regeringen från glesbygdsdelegationen. Ordföranden begärde att få bli entledigad från sitt uppdrag och motiverade detta med bl.a. följande:

Jag har under ett års tid fört diskussioner med och försökt förmå arbetsmarknadsminister Ingela Thalén och hennes departement att engagera sig och inse att nu växer fram nya möjligheter för en offensiv politik för landsbygden. Möjligheter som dock kräver ett nytänkande från den regionalpolitiskt ansvarige ministern. Jag har upplevt ett mycket starkt stöd från landsbygden och de som engagerat sig i kampanjen. Jag har dessutom grundat mitt agerande på en helt enig glesbygdsdelegation. Tyvärr måste jag konstatera att glesbygdsdelegationens synpunkter mötts av ringa intresse, för att inte säga oförståelse och misstro, från arbetsmarknadsdepartementets sida.

Med anledning av glesbygdsdelegationens kritik begärde vi från centerpartiets sida en särskild riksdagsdebatt om landsbygdens utveckling. Några positiva besked från regeringens sida gavs dock inte utan den dåvarande arbetsmarknadsministern valde att helt krypa bakom det pågående utredningsarbetet.

– Budgetpropositionen

I den föreliggande budgetpropositionen tas inte vare sig de regional- eller landsbygdspolitiska frågorna upp utan en särskild proposition aviseras till senare i vår. Från centerpartiets sida kommer vi när propositionen presenteras att ta upp den konkreta fördelningen av medel, glesbygdsdelegationens roll, organisatoriska åtgärder för att fullfölja landsbygdkampanjen m.m. Vi återkommer även till vägnanslagens storlek och fördelning när propositionen om infrastrukturen inom trafikområdet läggs.

Centerförslag för en ny landsbygdspolitik

Allmänt

Det krävs således enligt vår mening en ny syn och en ny politik om utflyttningen skall kunna vändas i långsiktigt varaktig inflyttning. Den nuvarande utvecklingen riskerar leda till att många bygder helt utarmas inom några få år.

Ett bibehållet engagemang och en fortsatt framtidstro hos de många människor som deltagit i landsbygdkampanjen förutsätter vidare, att de idéer och intentioner som presenterats omsätts i praktiken. Ett fortsatt utredande

leder till att entusiasmen svalnar och att planerade insatser inte kommer till stånd.

Landsbygdskampanjens intentioner och idéer är därför en central del av den politik för en levande landsbygd som förordas i föreliggande motion och som måste präglade den kommande propositionen. Detta är en förutsättning om riksdagen skall få reella möjligheter att ta beslut om konkreta riktlinjer och anvisa resurser för att utveckla landsbygden och för att ge målsättningen "Hela Sverige skall leva" ett reellt innehåll.

Tidigare centerförslag

Från centerpartiets sida har vi i annat sammanhang föreslagit kraftiga förstärkningar i syfte att förbättra landsbygdens infrastruktur genom satsningar på skola, vägar, kommunikationer, vägar, skatteutjämning, småföretagsamhet, återföring av vattenkraftens övervinster till vattenkraftsregionerna m.m.

I en omfattande reservation till regionalpolitiska kommitténs betänkande redovisar centerrepresentanten i utredningen bl.a. förslag till insatser i avsikt att främja landsbygdsutvecklingen. I reservationen konstateras bl.a. att såväl samhällets regelsystem som det konkreta regionalpolitiska stödet får en sådan utformning att landsbygdsbefolkningens inneboende vilja och kreativa förmåga till utveckling och förnyelse av levnadsvillkoren på landsbygden och i dess tätorter inte motverkas utan stimuleras. Det krävs således, framhålls det i reservationen, dels insatser i form av ökade ekonomiska resurser/investeringar i infrastruktur och näringsliv, dels att byråkratiska hinder för företag och enskilda att utvecklas och ta framtidsinriktade initiativ elimineras. I reservationen föreslås att ett särskilt landsbygdsutvecklingsanslag införs och 750 milj kr anvisas för detta ändamål. I reservationen finns även ett flertal andra förslag som tar sikte på att främja landsbygdens utveckling och som enligt vår mening är centrala i åtgärdsprogram för landsbygden.

Centerpartiets alternativ till finansiering av skatteomläggningen innebär också att låg- och medelinkomsttagare skyddas på ett bättre sätt. Landsbygdsbefolkningen har genomsnittligt låga inkomster. Enligt vår mening är det orimligt att finansieringen av skatteomläggningen till så stor del får bäras av låginkomsttagare. Vi motsatte oss vidare bl.a. att moms på energi skulle införas. Vi krävde kraftiga förbättringar av reseavdragen både för arbetsresor och resor i tjänsten samt bibehållen lägre byggmoms m.m.

EG och landsbygden

I det pågående integrationsarbetet med EG är det viktigt att landsbygdsfrågorna tas i beaktande. Inför de förestående förhandlingarna med EG om ett närmande är det väsentligt med en offensiv landsbygds- och regionalpolitik som motvikt till EG-marknadens koncentrationstendenser. EG-frågorna behandlas i en särskild motion från centerpartiets sida.

Infrastrukturella insatser

– Befolkningsutveckling

Vi anser att samhällsplaneringen skall utgå från att befolkningen på landsbygden skall öka. Bl.a. kan förutsättningar för en sådan ökning skapas genom de möjligheter till en mer diversifierad arbetsmarknad som den "nya tekniken" ger. Den kommunala planeringen bör starkt verka för att varje socken/församling får en positiv befolkningsutveckling. I norra Sverige bör den enskilda byn vara utvecklingsenhet.

På de flesta håll måste "svaga länkar i kedjan" förstärkas, d.v.s. på många små orter måste målsättningen vara ökad befolkning. Endast med ett tillräckligt tätt nät av småorter som utvecklas kan vi på sikt garantera likvärdiga levnadsbetingelser i alla delar av landet.

Vi vill vidare understryka att administrativa och statistiska regler inte får avgöra om en by eller ort skall få utvecklas. Det är de lokala förutsättningarna som måste få avgöra formerna för samhällsplaneringen. På åtskilliga håll är tätortsnätet alltför glest för att motsvara kraven på service och närhet för landsbygdsbefolkningen. Från kommunernas sida bör man sträva efter att ta fram byggnadsplaner anpassade till en sådan decentraliserad bebyggelsestruktur.

– Rusta upp landsbygdens vägnät

Bra och fungerande kommunikationer är en grundläggande förutsättning för ett boende på landsbygden och i dess tätorter. De som bor på landsbygden har ofta långa pendlingsavstånd och lång väg till centralorten, service, skolor, läkarvård etc. Det är därför väsentligt att betydande resurser av väganlagen riktas mot landsbygdens vägnät. Under 80-talet har ofta det lågtrafikerade vägnätet fått stå tillbaka för satsningar på motortrafikvägar och andra stora leder. Vi anser därför att ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av allmänna grusvägar skall tas fram. Utöver dagens obetydliga satsningar skall 1 000 milj. kr. avsättas av väganlagen till beläggning av grusvägar.

Kollektivtrafiken är även viktig för landsbygden. Den hittillsvarande utvecklingen har inneburit betydande indragningar av järnvägslinjer och stationer på landsbygden. Järnvägen har blivit ett trafiksystem främst för transporter mellan stora befolkningscentra och företag med mycket stora transportvolym. Vi återkommer till dessa frågor som ovan nämns när den infrastrukturella propositionen presenteras.

– Tele- och datakommunikationer

Bra telekommunikationer för bl a datatrafik är av största betydelse för att företag skall kunna etablera sig på landsbygden. Hög kapacitet och teknik på området har framförallt förbehållits vissa orter och linjenät. Det är enligt vår mening väsentligt att hela landet får tillgång till avancerad teknik och avancerat tekniskt kunnande.

Bostadsbyggandet i småorterna har nästan uteslutande skett i form av friliggande småhus. Endast i utpräglade bruksorter och större landsortssamhällen har hyresfastigheter byggts. Denna bebyggelsestruktur gör det i allmänhet omöjligt för unga människor att bosätta sig i småorter direkt när de flyttar hemifrån. Likaså "tvingas" äldre och splittrade hushåll ofta att söka sig till större tätorter för att få bostad. Småorterna blir segregerade, med i första hand familjer med två vuxna och "ungdomshushåll". Ungdomar över gymnasieålder, ensamstående kvinnor och äldre har svårigheter att finna bostäder. På så vis påskyndas helt i onödan utflyttningen från småorterna, och personliga band och släktband försvagas.

Det är nu nödvändigt att stimulera till byggande av smålägenheter i byar och småorter, både i form av hyreslägenheter och bostadsrätter. Detta är avgörande för ungdomars möjligheter att kunna bo kvar på landsbygden eller i dess tätorter. I samma situation som ungdomar är många ensamstående och äldre. Det är svårt att få en lämplig bostad på hemorten, få hyresalternativ finns.

Enligt vår mening bör därför ett särskilt stimulansbidrag om 80 000 kr införas, för att få till stånd ett lägenhetsbyggande. Målsättningen är att 1 000 lägenheter årligen skall kunna byggas på landsbygden och i småorterna. Detta bidrag bör stimulera kommunerna att i större omfattning planera och bygga utanför centralorterna.

Kommunala bostadsstiftelser måste ta sitt ansvar att säkra tillgången på bostäder i småorterna men även nya ägar- och brukarformer bör prövas. En tänkbar modell är att invånarna i mindre orter kooperativt äger hus som hyrs ut till ungdomar och äldre. Det är väsentligt att det även på landsbygden finns olika upplåtelseformer att tillgå.

Enligt vår mening måste också de försämringar som genomförts för ombyggnader rivas upp och de tidigare regler som gällde för räntenivåer återinföras. Det skulle framförallt gynna områden där behovet av nyproduktion är litet och upprustning av befintliga bostäder är stort.

Vi utvecklar dessa frågor mer i en särskild motion om de bostadspolitiska frågorna.

– Slå vakt om de mindre skolorna

En viktig del i en positiv landsbygdsutveckling är en bra skola. Det är väsentligt att både bildnings- och utbildningsbehov inte eftersätts. Nedskärningar på skolan har främst drabbat skolor i glesbygd. Centerns krav på rejäla och över landet likvärdiga satsningar i skolan är också en garanti för att landsbygdens skolor kan bibehållas och utvecklas.

Vuxenutbildningen har stor betydelse för landsbygdens folk. De strukturförändringar inom t.ex. jordbrukets område man står inför innebär krav på nya kunskaper och därmed ökat utbildningsbehov. Decentraliserade gymnasie-, lantbruks- och folkhögskolor är här av stor betydelse. De kan stimulera till nytänkande och innovativa insatser för att främja landsbygdens utveckling. Folkhögskolor och lantbruksskolor har betydande möjligheter att lokalt spela en stor roll som centrum på landsbygden för bildning och kultur.

Skogsbruksskolornas möjligheter att utveckla nya verksamheter måste också utnyttjas i insatserna för att skapa en levande landsbygd.

Mot. 1989/90
A412

Studieförbundens verksamhet har stor betydelse för landsbygdens människor. I glesbygden är folkbildningsverksamheten ofta enda alternativet för vuxna som söker utbildning och kulturupplevelser. Det är därför viktigt att samhällets stöd till studieförbunden inte urholkas såsom skett under senare år.

– Forsknings- och utvecklingsinsatser

Det är viktigt att forskningsinsatser som syftar till att utveckla landsbygden baseras på landsbygdens förutsättningar. Det är därför nödvändigt att betydande insatser sker på forskningsområdet som syftar till att utveckla landsbygden och landsbygdens basnäringar. Tillvaratagandet av jord, skog och andra resurser är avgörande för Sveriges ekonomi. Universitet och högskolor måste få betydande resurser avdelade för forskningsinsatser i syfte att utveckla landsbygden.

En väg att ytterligare stärka förutsättningarna för att få tillgång till korrekta analyser av landsbygden och ett mer fullödigt beslutsunderlag och konkreta förslag på insatser är inrättande av ett "Landsbygdens forskningsråd". Ett sådant råd skulle kunna komplettera de nuvarande forskningsråden och forskningsinstitutioner och ges en inriktning som är konsekvent inriktad på att initiera analyser och forskning kring landsbygdsutveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

Insatser för informationsteknologi i glesbygd är ett annat viktigt område som måste stimuleras. Televerket, STU och andra myndigheter har här ett stort ansvar för att den "nya" tekniken kommer landsbygden till del på samma villkor som mer tätbefolkade områden. Det förutsätter en utbyggnad och förstärkning av tele-datanätet och att en viss andel av berörda verksamheter och myndigheters resurser för detta ändamål avdelas till projekt som syftar till en utveckling av landsbygden.

Vi förutsätter att Post- och Teleutredningen beaktar dessa krav i de förslag utredningen kommer att lägga.

– Utveckla landsbygdens näringsliv

Möjligheterna att vända den negativa befolkningsutvecklingen i många kommuner förutsätter en breddning och differentiering av näringslivet. Landsbygdens basnäringar, jord- och skogsbruk med binäringar, kan inte ensamt svara för försörjningsunderlaget.

Det behövs därför såväl en nyetablering av företag som utveckling av befintliga företag utanför de areella näringarna. Småindustrier, hantverk, hemslöjd, turism, äldreomsorg, barnomsorg är exempel på verksamheter som måste utvecklas för att tillsammans med landsbygdens basnäringar ge en framtidsinriktad utveckling.

– Utveckla tjänsteproduktion och förvaltning

Mot. 1989/90

A412

En stor del av den ekonomiska tillväxten på senare år har skett inom tjänsektorn, både privata och offentliga tjänster. Det är nödvändigt att denna tillväxt även kanaliseras till småorter och landsbygd.

Kommunerna kan här ta egna initiativ. En taxiväxel behöver t.ex. inte vara lokaliserad till centralorten i kommunen. Kontakten med chaufförerna sker ändå med radio, och med kunderna via moderna mobila nät.

På liknande sätt skulle man inom all statlig och kommunal förvaltning kunna flytta ut enheter till mindre orter. Det kan antingen ske genom att hela enheter utlokaliseras eller genom att vissa funktioner utlokaliseras. Utvecklingen av alltmer avancerad teknik på tele-dataområdet, elektronik m.m. skapar allt bättre förutsättningar att lägga ut vissa funktioner på entreprenad till småföretag och enskilda i småorter eller genom att arbete läggs ut som distansarbete.

Arbetsuppgifter som kan vara lämpliga finns på alla nivåer inom statlig och kommunal verksamhet. Alltifrån utrednings- och konsulttjänster till löneberäkningar, revision, registreringsarbete, fakturering o.s.v.

Även vårdarbete kan på detta sätt decentraliseras till småorter och glesbygd. Eget boende, servicebostäder och gruppboende kan genom långsiktig planering och aktivt stöd från patienterna med fördel decentraliseras till alla kommundelar.

– Turism

Det är nödvändigt att vid sidan av den framväxande massturismen kring vissa heta turistregioner skapa förutsättningar för en mer småskalig och lokalt anpassad turism. Med stöd från glesbygdsdelegationen har också ett sådant arbete inletts i syfte att utveckla t.ex. fäbodturism och byturism. Sedan många år tillbaka har även s.k. bondgårdssemestrar anordnats. Utvecklingen av turismen längs inlandsbanan är ett annat exempel på lågpristurism som bygger mycket på resenärernas egen initiativkraft. Turistrådet och andra samhällsinsatser har varit alltför ensidigt inriktade på de stora koncentrerade turistsatsningarna. Samhället måste även stödja denna typ av decentraliserad och enkel turism, som har förutsättningar att ge sysselsättning i många delar av landet.

En resurs för turismen på landsbygden är också de stora värden som finns där i form av kulturmiljöer, vilka bättre bör utnyttjas inom turistnäringen.

En väsentlig del i en fungerande turism på landsbygden är också goda kommunikationer genom bl.a. förbättrade flygförbindelser till de mer glest befolkade regionerna och bra vägar. Förbättrade flygförbindelser till fjällnära områden från storflygplatserna i Sverige och övriga Europa skulle på ett avgörande sätt kunna bidra till en ökad turism i fjälltrakterna.

– Landsbygdens elektrifiering

Det kvarstår enligt vår mening fortfarande ett betydande behov av upprustning och nyanläggning för att vidmakthålla och fullfölja landsbygdens elektrifiering. Centerpartiet anser det därför mycket angeläget att det tillförs resurser för detta ändamål. Detta är nödvändigt om det skall vara möjligt att

fullfölja de uppgifter som riksdagen avsåg när beslut fattades om upprustningsprogrammet för landsbygdens elektrifiering. Inga medel för detta ändamål anges i årets budgetproposition, vilket innebär att möjligheterna att såväl elektrifiera återstående fastigheter som att rusta upp landsbygdens elnät rycks undan. Vi tar upp denna fråga i vår motion angående energifrågor.

– Barnomsorg

Landsbygden behöver väl fungerande barnomsorg. Det är nödvändigt för landsbygden att barnfamiljerna får en rättvis behandling om unga familjer skall kunna bosätta sig på landsbygden.

Alternativa barnomsorgsformer måste finnas och stor flexibilitet vad gäller öppettider. Även när det gäller lokalernas storlek och standard samt barngruppernas storlek krävs en stor flexibilitet. Vid valet av driftform är det viktigt att kunna ta tillvara den form som passar de lokala förutsättningarna. Det kan således röra sig om daghem, familjedaghem, föräldrakooperativ, föreningsdrivna daghem, trefamiljssystem, ersättning till förälder för vård av barn i hemmet. m.m.

Valfrihet är grunden för all barnomsorg. Barnen och föräldrarnas behov måste sättas i centrum. De ekonomiska förutsättningarna måste bli likvärdiga oavsett val av omsorgsform. Det är bl.a. mot denna bakgrund vårt förslag om införande av ett beskattat vårdnadsbidrag för alla barn i förskoleåldern skall ses.

– Bredda och utveckla landsbygdens kultur- och föreningsliv

En god landsbygdsutveckling måste utöver materiella förhållanden, sysselsättning, bostättning och kommunikationer även innefatta en utveckling av kultur- och föreningsliv. Kultur och kulturaktiviteter är förutsättningar för att hela Sverige ska leva och ett levande lokalt kulturliv en nödvändighet för en bra social gemenskap.

För en god trivsel på landsbygd och i småort krävs ett utvecklat kulturliv och tillgång till olika fritidsaktiviteter för alla familjemedlemmar. I arbetet för att hela Sverige ska leva spelar kulturlivet därför en huvudroll. Förekomsten av ett rikt och varierat kulturliv har också betydelse för människors val av boendemiljö och bostadsort. Möjligheterna att få tillgång till god litteratur och konst måste underlättas.

De många samlingslokalerna runt om i människors närmiljöer är grundförutsättningar för lokalt kulturliv och ett forum för amatörarbetet i föreningar, folkrörelser och studieförbund. Där finns möjligheten för professionella konstnärer att medverka med teaterföreställningar, körverksamhet, konserter, bildkonstutställningar m.m.

Tillgång till jakt, fiske och en vacker natur är viktiga beståndsdelar i fritiden på landsbygden. TV, radio och video kan inte ersätta behovet av utvecklat kultur- och föreningsliv. Det är särskilt angeläget att bredda och utveckla möjligheterna till fritidsaktiviteter för kvinnor och ungdomar. Kommunerna och de ideella föreningarna har här ett särskilt ansvar för att även skapa förutsättningar för de fritidsaktiviteter som flickor föredrar.

Många kommuner har uppmärksammat att kultursatsningar skapar ökad

sammanhållning på en mindre ort, ger större självkänsla och utrymme för kreativitet samt kontakter med människor från andra delar av landet. Det är enligt vår mening en betydelsefull uppgift för kulturrådet att stimulera en fortsatt utveckling av kulturprojekt i mindre orter. En avsevärd del av samhällets kultursatsningar måste komma mindre orter och landsbygd till del. En bättre fördelning av landstingens och kommunernas kulturanslag är också nödvändig om en breddning och utökning av kulturlivet på landsbygden skall kunna ske.

Centerpartiet tar upp de kulturpolitiska frågorna i en särskild partimotion.

– Riv upp beslutet om att flytta folkbokföringen

På regeringens förslag har riksdagen fattat beslut om att folkbokföringen skall flyttas från församlingarna till de lokala skattemyndigheterna. Denna koncentration och försämring av servicen till enskilda människor genomförs till en merkostnad på en kvarts miljard. Beslutet innebar att ca 2 200 arbetstillfällen försvinner, merparten från landsbygdsförsamlingarna. Detta drabbar främst kvinnor på landsbygden. Centerpartiet anser att detta beslut måste omprövas och ett nytt beslut fattas, där det fastslås att församlingarna skall ha ansvaret för folkbokföringen. Praktiskt har det också visat sig mycket svårt och som tidigare nämnts blir kostnaderna totalt långt mer än vad som förutsattes vid beslutet att flytta folkbokföringen. Beslutet innebär också avsevärda kostnader för Svenska kyrkan som måste bygga upp en alternativ och parallell organisation för registrering av medlemmar. Enligt centerpartiets mening är detta ett beslut av riksdagens majoritet som inte kan försvaras ur några synpunkter. Vi kräver i en partimotion från centerpartiet att beslutet skall rivas upp.

Företagsinriktade åtgärder

– Jordbruk

På den rena landsbygden och i skärgården är basen jord- och skogsbruk med binäringar och fiske. Det är enligt vår mening väsentligt att all brukningsvärd åkermark används. Detta kan kräva ett nytänkande inom jordbruket och en vilja att pröva nya verksamhetsformer. Detta bör bl. a. kunna ske genom en mer differentierad produktion där jord- och skogsbruket t.ex. på ett aktivt sätt medverkar i förnyelsen av energisystemet. Odling av energigrödor och energiskog bör få stor betydelse vid denna förnyelse. Stimulanser för nya verksamhetsformer bör därför införas. En annan väsentlig förutsättning för en sådan utveckling är att det finns en reell vilja hos statsmakterna att skapa en marknad och ekonomiska förutsättningar för en inhemsk produktion av drivmedel baserad på biomassa.

Livsmedelspolitiska arbetsgruppens (LAG) förslag till ny jordbrukspolitik innebär bl.a. en kraftig och snabb avreglering samt krympning av det svenska jordbruket. Från centerpartiets sida har vi många invändningar mot LAGs förslag och vi vill i detta sammanhang redovisa vår principiella syn på den framtida jordbrukspolitikens utformning. Jordbruket och jordbrukarna måste ges rimliga villkor.

Omställningen av jordbruket får inte innebära en omställning till mindre produktion och sänkt lönsamhet, utan till annan produktion och med utnyttjande av nya möjligheter och förbättrad lönsamhet. Lantbruket måste ha en lönsamhet som möjliggör ett långsiktigt resursbevarande jordbruk över hela landet, inte bara på de mycket goda jordarna i slättbygderna. Ett aktivt jordbruk har stor betydelse för skogslänen och för de syd- och mellansvenska skogsbygderna.

Riksrevisionsverket har visat att lönsamheten i det svenska jordbruket är mycket låg. Det krävs konkreta åtgärder för att nå en kraftigt ökad lönsamhet så att ekonomiskt bärkraftiga enheter kan skapas över hela landet.

Riksdagen har beslutat att produktionsmålet i jordbruket inom det norrländska stödområdet skall motsvara 1984 års nivå. Från centerpartiets sida vill vi understryka vikten av att detta mål fullföljs.

Det är vidare av avgörande betydelse för jordbruksnäringens fortlevnad att nyetableringar kan komma till stånd. I dagsläget upphör jordbruksdriften i skogslänen när en äldre brukare slutar sin verksamhet.

Läget inom jordbruket är följderna av dålig lönsamhet och bristen på en långsiktig jordbrukspolitik. Vi anser att samhället måste garantera jordbruket i skogs- och mellanbygderna en väsentligt bättre lönsamhet än dagens och ge förutsättningar så att animalieproduktion kan bedrivas i dessa bygder. Vidare måste i samband med den kommande omställningen betydande resurser avsättas och förutsättningar skapas så att åkermark kan användas för produktion av energigrödor m.m. Detta som ett led i förnyelsen av energisystemet och ofta med utnyttjande av god åkermark.

Sammanfattningsvis innebär våra krav om ny inriktning av jordbrukspolitiken i syfte att främja en positiv landsbygdsutveckling följande:

- * Gränsskydd för och stöd till export av livsmedel får ej avvecklas snabbare än i vår omvärld, d. v. s. jordbrukarna skall kunna konkurrera med omvärlden på lika villkor.
- * Samhället måste ta ansvaret för övergång till annan lönsam produktion på avsevärda arealer, främst i södra Sverige. Samhället har vid flera tillfällen tagit ansvar vid omstruktureringar av andra näringsgrenar, t.ex. varvsindustrin.
- * Bibehållet produktionsmål för jordbruket i norra Sverige på 1984 års nivå.
- * Ett pris- och stödsystem som möjliggör att jordbruk även kan bedrivas såväl i norra Sverige som i syd- och mellansvenska skogs- och mellanbygder, genom ett pristillägg som ger en rimlig kostnadstäckning för eget arbete och eget kapital.
- * Kraftigt ökade anslag till forskning och utveckling anpassat till jordbrukets förutsättningar i skogs- och mellanbygder.

Från centerpartiets sida kommer vi att närmare utveckla dessa frågor i särskild motion om jordbrukspolitiken och när propositionen med förslag om en ny jordbrukspolitik presenteras.

– Skogsbruk

Skogen är den mest betydelsefulla förnyelsebara naturresursen i glesbygden. Den ger underlag för arbete åt många människor i skogsbruket och skogsin-

dustrin. Enbart i ett län som t.ex. Värmland är det ca 19 000 sysselsatta inom skogsnäringen. I de rena glesbygderna, där det ofta är ont om andra arbetstillfällen, har skogsbruket stor betydelse. I många glesbygdskommuner är skogsnäringen den helt dominerande basen för försörjningen. Det är därför viktigt att befrämja en utveckling av skogsnäringen bl.a. genom en lokal vidareförädling av råvaran samt utveckling av ett mot skogsmiljön mer skoningsamt skogsbruk.

Vi vill vidare erinra om att skogsvårdsavgiften är en omotiverad extra skatt på skogsbruket. Vi föreslår därför i annat sammanhang att den skall avskaffas.

– Kombinationssysselsättningar

Även kombinationssysselsättningar och olika typer av brukningskombinationer är önskvärda och måste underlättas. Skogen och jordbruket kompletterar varandra. Men även andra kombinationer är intressanta, exempelvis säsongarbete i skogen kombinerat med arbete inom turistnäringen. En medveten satsning på kombinationssysselsättningar är också viktig för kvinnors sysselsättning på landsbygden.

– Småföretagsutveckling

Av Sveriges 369 000 företag, exkl jordbruket, är 368 000 småföretag med färre anställda än 200 anställda. Det finns bara 1 000 storföretag. Mer än 99 procent av företagen har således mindre än 200 anställda och 96 procent högst 19 anställda. En tredjedel av alla verksamma i näringslivet arbetar således i företag med högst 19 anställda. Småföretagen har en utomordentligt stor betydelse för landsbygdens utveckling. En rad olika åtgärder för att stimulera småföretagande är därför nödvändigt, såsom t.ex. ett minskat uttag av skatter och avgifter för de små företagen. En ökad satsning på riskfyllda projekt från utvecklingsfondernas sida i syfte att öka tillgången på riskkapital och stimulera nyföretagande på landsbygd och småorter är av största vikt. Gynnsamma arvsskatteregler som underlättar generationsskiften i familjeföretag är en annan viktig fråga.

– Kvinnligt företagande

Befolkningskoncentrationen har även lett till en alltmer ensidig könsfördelning i glesbygdskommunerna. Ensidig näringsstruktur och svårigheter för kvinnor att få arbete har inneburit att alltfler kvinnor sökt sig till mer expansiva regioner för att få utbildning och arbete. Detta leder till en bristfällig social miljö i avfolkningsbygderna. Framför allt är utflyttningen av unga kvinnor från landsbygden ett av de största hoten mot landsbygdens fortlevnad. Dynamiken i utflyttningsområdena minskar, de sociala problemen ökar och bygden utarmas.

Utflyttningen beror bl.a. på att den kvinnliga arbetsmarknaden på landsbygden är ytterst begränsad. Karriärmöjligheterna är få och de arbeten som finns är lågt betalda. Därför är det väsentligt att det satsas på att tillskapa arbetstillfällen för kvinnor på landsbygden.

För landsbygdens utveckling är således såväl satsningar på kvinnligt nyföretagande som en bättre arbetsmarknad för kvinnor betydelsefull.

Kvinnliga företagare är ofta inriktade mot serviceområdet. Det är av särskilt intresse med tanke på att många bedömare anser att den privata tjänstesektorn kan förväntas bli det mest expansiva området under de närmaste decennierna.

Det är enligt vår mening vidare väsentligt att kvinnliga företagare på landsbygden tar till vara och utnyttjar de möjligheter data- och kommunikationstekniken ger.

Även om viss uppmjukning skett är de regionala utvecklingsfondernas verksamhet huvudsakligen inriktad på tillverkningsindustrin och turism. Bl. a. med tanke på utvecklingen inom dataområdet finns inom serviceområdet stora möjligheter för ett ökat kvinnligt företagande. Det är enligt vår mening viktigt, inte minst med tanke på kvinnors engagemang som företagare, att ytterligare bredda fondernas målgrupp och ge kvinnor som driver serviceföretag möjlighet att få stöd från fonderna. Vi föreslår därför att kvinnliga företagare som innehar eller avser starta företag inom servicenäringarna skall få möjlighet att i större utsträckning erhålla stöd via utvecklingsfonderna. Detta skulle underlätta möjligheterna till eget företagande inom tjänstesektorn och bidra till den offentliga sektorns förnyelse, vilket skulle kunna vara särskilt betydelsefullt i områden med dåligt utbyggd service.

Enligt vår mening kan vidare kvinnors möjligheter till utveckling och avancemang inom dessa kvinnodominerade yrkesområden förbättras om möjligheterna till eget företagande inom tjänstesektorn vidgas. Centerpartiets förslag om vårdnadsbidrag underlättar valet av olika driftsformer inom barnomsorgen. Förutom den traditionella kommunala barnomsorgen öppnas möjligheter även för bildande av kooperativa och enskilda tjänsteföretag. Det torde vara ostridigt att möjligheterna att utveckla idéer och avancera inom sitt yrke utökas när mer än en arbetsgivare finns på marknaden. Ett nytt fält för kvinnligt företagande öppnas. Det är enligt vår mening också positivt eftersom det kan vara ett verksamt bidrag till förnyelsen av den offentliga sektorn.

Individeriktade åtgärder

– Avdrag för arbetsresor

Avdrag för arbetsresor med egen bil medges med 10,20 kr/mil, minskat med ett schablonavdrag på 3 000 kr.

Riksdagens beslut om nominellt oförändrade reseavdrag innebär i realiteten en kraftig försämring med tanke bl. a. på den chockhöjning av bensinpriset som momsbeläggningen av energi medför. Reseavdraget (10,20 kr/mil) är 1991 efter skatt som reseersättning i verkligheten värt mellan en och tre kronor per/mil beroende på inkomstläge och schablonavdrag.

Vi föreslår mot denna bakgrund att avdraget för arbetsresor skall vara 15 kr/mil.

Sammanfattning av åtgärdsprogram för landsbygden

Mot. 1989/90
A412

Sammanfattningsvis innebär våra viktigaste förslag för utveckling av landsbygden i denna motion och i annat sammanhang följande:

- * Ett särskilt landsbygdsutvecklingsanslag införs om minst 750 milj kr för att främja landsbygdens utveckling.
- * Uppräkningar av länsanslagen för att skapa bättre förutsättningar för investeringsprojekt.
- * Ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av allmänna grusvägar.
- * För beläggning av grusvägar ökas för nästa budgetår anslaget till grusvägar med 1 000 milj kr inom de totala väganlagen.
- * Ett öre/kWh av vinsterna från vattenkraften skall återföras till de regioner där vattenkraftselen produceras. Detta ger dessa regioner ett årligt tillskott på 600 – 700 milj kr.
- * En kraftig förbättring av den kommunala skatteutjämningen. Målsättningen skall vara att kommunalskatten skall spegla den kommunala effektiviteten och serviceutbudet, inte invånarnas inkomstnivå.
- * Ett stimulansbidrag på 80 000 kr per lägenhet till byggande av smålägenheter på landsbygd och i småorter införs som ger ungdomar bättre möjligheter att bo och forma sina liv på landsbygden och i småorter.
- * Ingen offentlig service på landsbygden får dras in utan att alternativ noga prövats.
- * Inga avgifter skall tas ut från egenföretagare på det första basbeloppet. Det innebär ett minskat avgiftsuttag på mer än 11 000 kr. Skatteregler ändras i syfte att underlätta möjligheterna för småföretagsutveckling.
- * Industriella satsningar för att stärka småföretagsutvecklingen.
- * Insatser för utbildning och forskning.
- * Ett landsbygdens forskningsråd inrättas.
- * Ökat stöd till lantbruksnäringen för omställning och miljöförbättringar.
- * Skattebefrielse på alla biobränslen.
- * Ökat stöd till kommersiell service på landsbygden innebärande bl.a. satsningar på lanthandeln.
- * Avdrag med 15 kr/mil för arbetsresor och resor i tjänsten medges omgående.
- * Medel avsätts för elektrifiering av landsbygden och upprustning av landsbygdens elnät.
- * Beslutet om folkbokföringen rivs upp och ansvaret för folkbokföringen återförs till Svenska kyrkan.
- * En konsekvensanalys av skatteomläggningens effekter på landsbygdsbefolkningen.

Landsbygdsutvecklingen och samhällsekonomin

En politik som främjar landsbygdens utveckling kommer enligt vår mening att ge en ökad ekonomisk tillväxt, förbättra miljön samt frigöra stora ekonomiska resurser, vilka annars i onödan måste satsas på utomordentligt dyra infrastrukturella investeringar i koncentrationsorter som är på väg att spränga sin infrastruktur.

Enligt vår mening behövs en fördjupad analys av statsbudgetens effekter vad avser landsbygdsutvecklingen. Detta är nödvändigt om en korrekt bild av den nuvarande läget skall kunna ges och om ett relevant beslutsunderlag skall kunna föreläggas riksdagen. En sådan analys av såväl skatteomläggningens som statsbudgetens effekter skall noggrant kartlägga effekterna av statsbudgetens utfall för landsbygdens folk. Detta bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av insatser för landsbygdens utveckling samt hos regeringen begär förslag till ett åtgärdsprogram för landsbygdens utveckling i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av ett "landsbygdens forskningsråd",
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landsbygdens utveckling och samhällsekonomi samt hos regeringen begär förslag om en analys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för landsbygdsbefolkningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 19 januari 1990

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunnar Björk (c)

Pär Granstedt (c)

Karin Israelsson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Börje Hörnlund (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)

